

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przeźka s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przeźka z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

Školní preventivní strategie 2019 – 2027

V OBLASTI PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Ředitelka školy	Mgr. Anna Ježová
Telefon	+420 558 332 407 (sekretariát)
E-mail	anna.jez@zstrinec.eu
Školní metodik prevence	Mgr. Lucyna Olšarová
e-mail	lucyna.olsar@zstrinec.eu
Telefon	+420 558 322 897 (sborovna)
Specializační studium	Ano
Výchovný poradce	Mgr. Ilona Zielina
e-mail	ilona.zielina@zstrinec.eu
Telefon:	+420 558 322 897 (sborovna)

Obsah:

1. Vymezení základních pojmů
2. Hlavní cíle preventivní strategie
3. Analýza současné situace
4. Systém organizace primární prevence ve škole
5. Cílové skupiny
6. Způsob realizace
7. Hodnocení

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przezcza s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przezcza z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

Při tvorbě Školní preventivní strategie škola vychází z těchto dokumentů:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2019–2027
- Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020
- Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, Č.j: MSMT - 21149/2016
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, Č.j: 14 423/99-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, Č.j: 10 194/2002-14
- Metodický pokyn MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Č.j.: 7 014/2005-25
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j: 21291/2010-28 – po aktualizaci 2017
- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25 884/2003-24 1.

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przeźka s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przeźka z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem školy. Je součástí školního vzdělávacího programu "Chodź, pokażę ci świat", který vychází z příslušných rámcových vzdělávacích programů. Obsah je koncipován podle potřeb žáků a podmínek školy a aktivně zapojuje pedagogické pracovníky do činností v oblasti prevence rizikového chování.

Při tvorbě školní preventivní strategie byl brán zřetel na Strategii primární prevence v resortu MŠMT na léta 2019 – 2023 a Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovým chováním, případně zamezit jejich šíření a minimalizovat jejich dopad.

Základním principem **primární prevence na naší škole** je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování (respektu, tolerance a vzájemné spolupráce). U zdravotně oslabených dětí, které jsou častěji ohroženy negativními vzory rizikového chování, se také zaměřujeme na rozvoj psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací. Velký důraz klademe na osobnostní a sociální výchovu, žáci jsou vedeni k odpovědnosti za své chování a k šetrnému přístupu ke svému životnímu prostoru.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przezcza s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przezcza z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

c) indikovanou prevencí, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Tento typ prevence je významný v kontextu aplikace různých efektivních a vyhodnotitelných specifických programů.

Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy v menších skupinách, vytváření dobrého klimatu ve třídě a skupině, především programy pomáhající odolávat žákům sociálnímu tlaku zaměřené na zkvalitnění komunikace, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání legálních a nelegálních návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu apod. Principy efektivní a vyhodnotitelné prevence jsou založeny na soustavnosti a dlouhodobosti, aktivitnosti, přiměřenosti, názornosti, uvědomělosti.

Neúčinná primární prevence:

- a) zastrašování a triviální přístup: „prostě řekni ne“, citové apely, pouhé předávání informací, samostatně realizované jednorázové akce, potlačování diskuse, stigmatizování a znevažování osobních postojů žáka/studenta, přednášky, pouhé sledování filmu, besedy s bývalými uživateli na základních školách, nezapojení žáků/studentů do aktivit a nerespektování jejich názorů, politiku nulové tolerance na škole a testování žáků jako náhražku za kontinuální primární prevenci
- b) hromadné kulturní či sportovní aktivity nebo návštěva historických a kulturních památek, by měly být pouze doplňkem, na který by měla vždy navazovat diskuse v malých skupinkách

2. HLAVNÍ CÍLE PREVENTIVNÍ STRATEGIE

- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu a k odpovědnosti za vlastní zdraví, zdůrazňovat přínos zdravého životního stylu pro život člověka

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przewyckiego s polským jazykem vyučovacím,
Trzyniec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przewyckiego z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

- Budovat pozitivní školní i třídní klima, atmosféru důvěry a pochopení pro problémy žáků, poskytovat žákům dostatek prostoru pro sdělení problémů, nabízet jim pomoc při řešení
- Věnovat zvýšenou pozornost možnému výskytu šikany, informovat žáky o problematice šikany, nepodceňovat její zárodečná stadia
- Poskytovat žákům dostatek informací o rizikovém chování a o možnostech pomoci
- Zvyšovat právní vědomí žáků
- Zajišťovat a vytvářet pro žáky programy zaměřené na zvyšování sebevědomí, morální odpovědnosti, tolerance k odlišným názorům
- Průběžně monitorovat podmínky školního života z hlediska výskytu rizikových jevů, výsledky uplatňovat ke včasnému zachycení ohrožených žáků a další práci s nimi
- Seznamovat pedagogické pracovníky s informacemi o technikách a metodách preventivní práce a vytváření pozitivních vztahů mezi žáky
- Vytvářet podmínky pro smysluplné trávení volného času našich žáků
- Na tvorbě a realizaci Školní preventivní strategie se podílejí všichni pedagogové naší školy
- Školní preventivní strategie slouží jako podklad pro zpracování Preventivního programu školy pro daný školní rok

3. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Škola má pro každý školní rok zpracován **Preventivního program školy**. V rámci jeho realizace připravuje aktivity zaměřené na efektivní prevenci rizikového chování a na ochranu zdraví a životního prostředí. Již několikrát jsou u nás v centru pozornosti *výchova proti kouření a používání jiných omamných látek, bezpečná práce s internetem a minimalizace šikany*. Všichni pedagogové na škole zařazují vhodné informace i do předmětů při každodenní výuce. **V prevenci nespolehneme na okamžitá „zázračná“ řešení a různé zákazy. Základem naší strategie je neskrývání problémů, zájem o dítě, jeho svět a jeho problémy.**

4. SYSTÉM ORGANIZACE PRIMÁRNÍ PREVENCE NA ŠKOLE

Ředitelka školy

**Základní škola a mateřská škola Gustawa Przezcza s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace**

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przezcza z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

- vytváří materiální, personální, časové podmínky pro realizaci preventivních aktivit

Školní metodik prevence:

- na základě školního preventivní strategie zpracovává Minimální preventivní program na školní rok a vyhodnocuje jeho účinnost
- spolupracuje s vedením školy a s třídními učiteli
- zajišťuje uveřejnění aktuálních a důležitých informací na nástěnkách
- vede přehled preventivních aktivit a průběžně je vyhodnocuje
- poskytuje odborné pomůcky ostatním kolegům a dle možností i žákům
- sleduje nabídku preventivních akcí
- spolupracuje s ostatními odborníky
- vzdělává se v oblasti prevence
- předává získané informace ostatním kolegům

Třídní učitelé

Spolupracuje se školním metodikem prevence při zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě:

- motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštích žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Odborné instituce

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd

**Základní škola a mateřská škola Gustawa Przezcza s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace**

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przezcza z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.

- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

5. CÍLOVÉ SKUPINY

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovná poradkyně a metodik prevence.

6. ZPŮSOB REALIZACE

Základní kompetence prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti

- oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przezcza s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przezcza z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

- oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast výchovy ke zdraví a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast sociálně právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Znalostní kompetence žáků

1.- 3. ročník

Žáci

- dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomost jak udržovat zdraví
- mají vědomosti o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

4. - 5. ročník

Žáci

- mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy - umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jejich práva

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przeźka s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przeźka z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní - znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. - 9. ročník

Žáci

- znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
 - znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Nejčastější zařazení preventivních témat v předmětech: výchova k občanství, přírodopis, chemie, český jazyk, prvouka, výtvarná výchova, tělesná výchova, informační a komunikační technologie

Základní škola a mateřská škola Gustawa Przeczka s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przeczka z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

Zaměření programu

1. – 5. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami,
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování sociálně-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, dopravních atd. jako v předchozích letech

6. – 9. ročník

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem

**Základní škola a mateřská škola Gustawa Przeźka s polským jazykem vyučovacím,
Trzinec, Nádražní 10, příspěvková organizace**

Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Gustawa Przeźka z Polskim Językiem Nauczania Trzyniec

- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování) - přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

7. HODNOCENÍ

Metodik prevence zpracovává zařazování a plnění školní preventivní strategie v rámci vyhodnocení Preventivního programu školy na konci každého školního roku. Výsledky jsou předávány ředitelce školy.

Součástí Školní preventivní strategie je Preventivní program školy a Krizový plán.

V Trinci 1. 9. 2019

Ředitelka školy: Mgr. Anna Ježová

Školní metodik prevence: Mgr. Lucyna Olšarová